

GIÁ BÁN	
NHÀ-PAI	NHÀ-QUỐC
Một năm: 2,00	1,00
Sáu tháng: 1,00	0,50
Ba tháng: 0,50	0,25

Học báo phải trả tiền trước.
Tư và muốn gửi cho M. TRẦN
BÌNH-TRẦN. Ai đăng quảng cáo
việc riêng thì thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Chức năng của tờ báo
Hương - Thước - Kín

LA VOIX DU PEUPLE

Đường Hàng-Ba, Huế

Trần-Bình-Phước

Mỗi tuần xuất bản hai kỳ thứ tư và thứ bảy

Điện thoại số 12
Gửi theo TIẾNG-DÂN - Huế

Giáo-dục là cái
lò, cái khuôn bấm
đúc ra người thế
nào.

GIA - ĐÌNH GIÁO - DỤC VÀ XÃ - HỘI GIÁO - DỤC

Nói đến vấn đề giáo dục, xưa nay ai cũng xu trọng về học hiệu giáo dục, mà như là về thời đại dân-tộc cạnh-tranh này, thì vấn đề trường học lại càng quan trọng. Hiện đã có nhiều nước thi hành cái nguyên - lý « cường bức giáo dục », để cho nhân dân trong nước đều hưởng được cái học thức phổ thông. Nhờ vậy ở trong nước không nơi nào không có trường, đã là dân trong nước không người nào không học. Dân khôn nước mạnh, cần do chính ở đó một phần lớn.

Tuy vậy, xét cho đến nguồn gốc cùng nội dung, thì gia đình giáo dục cùng xã-hội giáo dục ở các nước ấy cũng hoàn thiện lắm, công hiệu vô bình lại sâu xa hơn học hiệu giáo dục nhiều. Ta vì sơ suất nên không đề ý đến đó thôi.

Muốn rõ điều đó, ta thử đem lịch sử một đời người mà nghiệm thì đủ biết. Người sinh ở đời, tính theo lệ chung thì là 60 tuổi (nếu có hơn số ấy thì cũng cho về cõi già), mà thử kể thời hạn học trong nhà trường thì chỉ độ 10, 15 năm là cùng. Còn bốn mươi năm kia, thì phần trước thuộc về gia đình giáo dục, phần sau thuộc về xã-hội giáo dục. Ngày tháng học trong trường học sao? Không những thế mà thôi, trong khoảng 10, 15 năm học ở học hiệu là chỉ kể soát, chứ xét ra cho đúng thì từ 8 tuổi đến 15 tuổi thì chưa rời ra ngoài vòng gia đình, còn từ 15 đến 25 tuổi thì đã gắn vào vòng xã-hội. Trừ ra các môn chuyên môn, không ở trường thì nghỉ khi không có, sách vở không đủ, không lấy gì mà khảo cứu thì nghiệm, nên số đặc trong học trường rất nhiều. Còn như lối học phổ thông cũng các việc thường thức, thì không nơi nào là không phải trường học, không ngày giờ nào là không phải ngày học, từ nhỏ mới lọt lòng mẹ cho đến ngày già phải nằm cơ một chỗ, đã không rời gia đình và xã hội mà sống riêng một mình, thì tức chung quanh mình đều là trường học. Cái nhà học hiện mà ta thường tưởng bao chiếm được cả cái tên giáo dục của đời người, chẳng qua là một cái cầu trên con đường từ gia đình

bước sang xã - hội đó thôi. Nói cho rõ ra, thì học, hiệu là mở rộng cái khuôn - mẫu gia đình giáo dục ngày trước, mà dẫn vào con đường thực hành của xã - hội giáo dục ngày sau vậy.

Xem lẽ nói trên, thì gia đình giáo dục cùng xã - hội giáo dục thiết là quan hệ mật thiết với người đời. Vậy mà thói quen người mình ngày nay thì vấn đề đó gần như zéro, không ai lưu tâm đến. Như thế không phải là một điều khuyết điểm cần phải sửa chữa sao?

Ký giả xin nói qua vấn đề « gia đình giáo dục ». Trong gia đình giáo dục, trẻ con từ khi mới đẻ cho đến 11, 12 tuổi tức là học trò, cha mẹ anh chị trong nhà tức là thầy dạy. Khóa trình thì không như định, mà lại phiền phức và thiết thực hơn ở trường học. Còn mục đích thì trọng đương đức tánh của trẻ con hơn sự học vấn, không phải đọc sách, làm toán, tập vẽ có tung môn đã định trước, cũng không có thi gì bố buộc, như ở trường học, gần như lời ăn tiếng nói, khi chơi, khi nghỉ, không luận đều gì, bất kỳ lúc nào, cũng thi phép giáo dục ra được cả.

Nước ta trước nay, về đường giáo dục, theo lối nước Tàu. Trong nước tuy có trường công, mà sự dạy và học thì dân gian được tự do. Trừ ra kỳ hạch kỳ thi phải tới trường công, ngoài ra cha dạy con, anh dạy em, hoặc có con em mà đón thầy về nhà dạy. Cái phạm vi gia đình giáo dục gần như bao quát cả toàn thể sự học trong dân gian. Bởi thế nên người ta xu trọng về đường gia đình giáo dục, mà những người học văn uyên bác, công nghiệp xưa cũ, cũng xuất thân từ gia đình giáo dục, chứ không phải riêng chỉ trẻ con. Còn phần trẻ con, từ khi mới đẻ đến 10, 11 tuổi, thì cái gánh làm thầy, bất kỳ lúc nào, cũng thuộc về cha mẹ mà không trao cho ai được. Ta thường nghe nói « con nhà có gia giáo », « con nhà thi lễ »; hạng trẻ con ấy chính là nhờ khoa giáo dục đó.

Gần vài mươi năm nay, hán học bỏ hẳn, mà cái nền nếp gia đình giáo dục ngày xưa cũng thành ra tro tàn khói lụn. Những kẻ có con em, có cho vào trường học mới gọi là đi học. Còn lúc ở nhà thì không hề săn sóc chỉ đến, vì cha mẹ đối với lối học « a

VĂN-VĂN

Khỏe bạn

Biết đâu là hồng biết đâu là đen,
Cánh vẫy bay chưa chỉ vẫn bên.
Định luận đời ngày hôm đây nấp,
Sinh bình còn chuyện sử ghi tên.
Tầm gương nhân cách treo ngàn
thuở.

Cái kiếp phù sinh dễ mấy phen.
Rất cực sang lên chung nắm đất,
Tha hồ ai ghét mựa ai khen.

Cuộc đời thay đổi biến ra đời,
Người có lương tâm nước có hồn.
Mấy kẻ sinh sau còn tuổi trẻ,
Kia ai chết trước ấy mà khôn.
Lan un ra khỏi hương chưa dứt,
Trắc đối thành than lòng vẫn còn.
Nhân vật liên thời mòn hơ mồi,
Cội lòng chốt núi khờ chơn von.

HÀ-HỮ-NÚN

Câu đối diếu

Chữ danh đeo đuổi, đầu bạc vẫn
chưa thôi, công chả thành mà tội
có ai tha, tòa án đất kêu, đầy nấp
quan tài là rãnh chuyệt.

Liền nước bơ vơ, tuổi xanh
thương những kẻ, chết đã thiệt mà
sống làm sao đứng, học trường trời
đay, (2) treo gương nhân cách ở
cung soi.

(1) Chữ « định » nghĩa là « sai » khi
chết rồi mới chết là người thế nào.
(2) Nhà ngục là trường học theo nghĩa
của dân.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

CHUYÊN-VUI, 0500.

VĂN-VĂN quyền nhất, 0508 và
quyển nhì 0512.

Những chuyện « vui và văn » văn
này đều trích trong báo Tiếng-dân.
Ai muốn mua xin hỏi tại Bán-báo
và các nhà đại-lý của Bán-báo.
Tiếng dân

b c d e ngày nay không được
quen thuộc như lối học « tam-
ba, tư-chữ, thiên-trời, địa-
đất » ngày trước; tự nhiên là
mình không biết lối học mới,
không làm thầy dạy được con
mình, nên thả nó đi ngang,
từ đức tánh nết na cho đến
trăm điều quan hệ khác cần
phải chỉ bảo cho trẻ con trong
lúc còn nhỏ tuổi, đều vứt theo
cái tro hán học kia mà không
để ý đến. Nào biết đầu A B với
« tam - ba, tư - chữ » là cái học
văn lễ ngoài, còn đức tánh
của trẻ con thì đầu đời nào
cũng nên nếp như vậy. Nếu
từ lúc nhỏ mà không vun
trồng dần dần cho nhấm đường
phải cách, thì cái gốc đã mục,
ngày sau muốn bẻ cứu cũng
là muộn rồi. Kinh dịch có nói:
« Giay lúc trẻ con là đắp cái
nền làm thánh hiền ngày sau ». Ông Giã-Nghị nói: « cái tập quán
từ nhỏ tức là tánh trời ». Bán
báo vì cái lẽ nói trên nên đã
dịch bản sách « gia đình giáo
dục » của ông Quan-hàng-Vàng,
lưu tục đăng lên báo chương,
để công hiến cho những người
trong đồng bào ta có lưu tâm
đến vấn đề gia đình giáo dục.
(Còn nữa)

X. T. T.

THƯỜNG THỨC

CÁCH NUÔI CHIM BỒ-CÁU

Bồ-cầu là giống chim thịt ngon
và dễ nuôi, nên từ chợ chỉ nhà
quê chỗ nào cũng thấy có. Bồ-cầu
có lối vài chục thứ khác nhau, trong
bài văn-tất này không thể nói xiết
được. Ở xứ ta thường có một thứ
bồ-cầu nhỏ mập, văn quen gọi là
« bồ-cầu ta » và một thứ lớn hơn,
lông bông hơn, gọi là « bồ - cầu
tây ». Xét ra, nuôi bồ-cầu cũng có
lợi, cách nuôi tuy dễ nhưng cũng
nên biết một đôi điều.

Dục hay cái. — Khi chọn chim
bồ-cầu, muốn biết con nào dục,
con nào cái, thì nên để nó đứng
trên bàn tay trái, rồi lấy ngón tay
cái và ngón tay trở bên tay phải
cầm lấy mỏ chim, kéo mạnh xuống;
nếu đuôi chim sẽ lên trời thì là
chim cái, nếu đuôi chim cụp xuống
là chim dục. Nếu nó nhảy nên lấy
giấy buộc cánh nó rồi sẽ thử, chim
mới nở rất khó phân biệt dục, cái.

Chuồng nuôi bồ-cầu. — Chuồng
thì làm bằng một cái bóm i có
dục những lỗ thông hoặc tròn, hoặc
vuông, độ bằng cái bát, để làm
cửa cho chim ra vào, trong có ngăn
ra nhiều ngăn, mỗi ngăn để một dól
chim ở, mỗi ngăn bề giải nên độ
(m.50 (50 phân tây), bề ngang 0m40
và cao độ 0m30; phía sau phải mở
ra đóng vào được, để phòng khi
quét, rửa. Người ta hay để chuồng
bồ-cầu trên cột, trên mái nhà,
hay đóng vào tường; để theo cách
nào cũng được cả, vì như thế thì
chim được tự do, được đi kiếm ăn
khắp nơi, rồi lại về ổ. Nếu không
muốn cho chim bay xa, sợ lạc, hay
mất cặp, thì nên để chuồng trong
một chỗ rồi rào chung quanh lại;
cứ nuôi sâu dól thì rào một khoảng
chừng 2m.50 bề giải, 1m.50 bề ngang
và 2m.50 bề cao; rào bằng phên,
hay thép mỏng cầu, thì tốt hơn.
Trong chuồng nên để một cái chậu
sánh hay một cái hộp bằng gỗ, hoặc
cái dól bằng tre, to hơn con chim
một chút, để chim làm ổ. Quanh
chuồng nên để một ít rơm; khi
chim đẻ, thì nó t'a rơm vào ổ.
Trong chuồng nên rải các hay đã
sỏi.

Vật-thực. — Chim bồ-cầu ăn thức,
gạo, ngô, cơm và ăn kèm rau, đậu.
Nhưng nên cho nó ăn độ 3 phần
thức-gạo và 1 phần ngô thôi, vì ngô
có nhiều chất nóng, chim ăn không
tốt. Thỉnh thoảng nên cho nó ăn
một ít đậu xanh cho mát ruột. Mỗi
con một ngày cho ăn độ 40 grammes
thức và ngô là vừa. Khi chim đẻ thì
cho ăn hơn một chút. Nếu chim
được tự-do đi kiếm ăn ngoài đồng
thì cho nó ăn ít đi cũng được. Nên
cho nó ăn ngày nào cũng có chừng
mực thì tốt. Mỗi ngày cho ăn 2 hay
3 bữa : sáng, trưa và chiều.

(Còn nữa)
X. B. X.

MANDATS CỦA AI??

Bán báo có tiếp được 4
cái mandat số 288801 ở
Vinh, ngày 18-9-29 089778 ở
Bồng - sơn ngày 7 - 5 - 29, số
100961 ở Tam-kỳ ngày 19-
6-29, và số 200741 ở Vinh
ngày 5-7-29 mà không có lên
người gởi, vậy ngài nào có
mandat ấy xin trả lời cho
biết, cảm ơn. Tiếng Dân

HẢI ĐÀM

ÙI (OU) ĐẸN CHẾT

Ở làng kia có một ông nhà giàu,
thích chơi vẹt, lại thích dạy
cho nó học nói tiếng tây, nhưng vì
ở trong nhà tất cả thấy là người
Annam, và lại tính con vẹt cũng
độn lăm, nên nó học tiếng tây đã
lâu năm mà chỉ học được một
tiếng « ùi » mà thôi. Có một ngày,
trong nhà bếp mất một miếng thịt
mà miếng thịt đó lại là một miếng
thịt của ông chủ rất lấy làm ngon.
Thỉnh lnh bị mất, ông chủ nghĩ
cho vẹt, mới hỏi vẹt rằng :

— « Vẹt, mày có phải ăn chường
miếng thịt tao không ?
— ùi
— Thật à ! mày thiệt ăn chường
miếng thịt tao à.
— ùi
— Bây giờ không phải tao dạy
mày học tiếng tây đâu, tao hỏi mày
có thiệt ăn chường miếng thịt tao
không kia mà !
— ùi
— Thế thì mày không sợ tao
đánh chết mày sao ?
— ùi
— Thế thì từ nay về sau mày có
chưa không ?
— ùi

Ông chủ quá giận, trở vào
nhà, xách roi ra, bảo vẹt rằng :
— « Bây giờ tao đánh chết mày,
mày có biết thân không ?
— ùi
— Giống gì u mà đến thế, tao
đánh chết mày có đáng không ?
— ùi

Ông chủ nổi xung lên cho một
roi vào đầu vẹt, xong dúi vẹt. Vẹt
có thông dúi từ đi ngang, thấy sự
tình, than rằng : « Chà ôi ! vẹt !
méo ăn thịt mà vẹt vì một tiếng « ùi »
học lóm mà đương lấy cái chết !
H. D.

Cầm - trường đôi với kỳ hội-dồng Dân-biến Trung-kỳ năm nay

Kỳ hội đồng năm nay là kỳ hội lần
thứ tư, tức là kỳ hội cuối cùng về
phiên bản-cứ năm 1926 (tức nghỉ
định thêm hạn một năm).

Xem qua toàn cuộc hội-nghị năm
nay, trên thì chánh-phủ mở ý hợp
tác, dưới thì dân-viện tỏ lòng tận-
trợ, quang cảnh có vẻ đầm ấm,
khắc hẳn trạng thái mấy kỳ hội
trước. Cái chánh-thể « dân-biến »
thì hành trong xã ta trên mấy năm
nay, có khi thấy biến - đổi (như từ
thông tư quan Khâm sứ tháng No-
vembre năm 1926, việc từ chức
mấy ông nghị-viên năm ngoái v. v.)
mà cũng có khi thấy êm đềm như
năm nay. Hy vọng về đường tiến-
hóa lần dài sau này, dân chúng ta
vẫn đối hưởng cần nguyên cho
được thấy chút hiệu quả của nhiều
những điều yêu cầu trong mấy kỳ
hội trước mà chánh - phủ đã hứa-
« sẽ xem xét mà thi - hành », đến
tóm lại trong kỳ hội cuối cùng này,
thì cái kỳ thực - hành tương cũng
không xa vậy.

Kỳ hội đồng năm nay lại còn có một
điều đặc biệt khác là viên dân-biến
được cử bốn ông dự vào hội-dồng
Tài chánh Kinh-tế. Dân - viện rộng
quyền hạn hơn trước như thế đó
thiệt là một điều mới mẻ trong lịch
sử « dân-biến ». Cái mong các ông
hội-tòng chân thành, ra tay trợ-
hỗch, động binh vực quyền lợi

cho nhân - dân. Ngoài ra lại còn
nhiều vấn đề khác, như việc đặc
điền, việc đặt bưu-chánh ở hương
thôn, v. v. Những việc ấy hiện còn
ở trong thời kỳ bàn xét, duy có hai
điều hiện đã thi hành mà chúng ta
ước có hiệu quả tốt là :

1) Quan và dân nhất luật chịu
thuế đồng nhau ;
2) Công-sun công-lịch nhưt luật
nạp thuế, không hoặc đi làm xau như
trước.

Bất kỳ nước nào, người trong
nước cũng có nhiều giai cấp, chính
vì giai-cấp của người tạo ra, lâu
đời thành ra bờ vực, mà sinh mỗi
bất-bình. Song trừ cái giai cấp đó
không phải là để, vì những hạng
đã được hưởng quyền lợi đặc biệt
ưu đãi thuế nay không khi nào
bình không mà chịu hưởng ra, chỉ
trừ khi nào có những cuộc lưu-
huyết như cuộc cách mạng nước
Pháp mà quan Khâm đã thuật lại
đó. Nước ta trước nay vẫn không
khỏi mỗi giai cấp bất bình, đó, nên
không những quan với dân thường
cách biệt nhau, mà trong dân gian
cũng vì mỗi bất bình đó mà sinh
ra những điều hiếp đáp đè nén nhau,
dành ngôi dành thứ, tranh đầu
tranh ngọn; thậm chí có kẻ vác tiền
trăm bạc ngàn lòn cửa này chen ngõ
nọ, dặng kiêu con được một chút
giải - cấp « miễn thuế », để lòn
loạt áp đảo dân cùng. Nay nhưt
loạt chia thuế, ai cũng như
nấy thì cái giai cấp « miễn thuế »
phải tiêu diệt. Ấy là điều thờ nhưt.

Đã là một người dân trong nước,
có thân thì có sự (ị ị ị) không
riêng chỉ mình, nên mỗi người dân trong
một năm phải đi làm việc công mĩ
ngày, đó là nghĩa vụ của một người
dân không thể tránh được. Nhưng
nếu điều ấy không có cách thực nhưt
định, thì những bọn thừa hành
thường hay nhân đó mà thi cái
thủ-đoan những tệ : cứ xem cái
trạng huống dân xau xử ta lâu nay,
hoặc bắt lên Giáp mà tha tên Ất,
hoặc bắt bắt số dân mà bắt dân
làm xau nhiều ngày lên, hoặc ở
huyện trong mà đi làm ra p.u
ngoài, ở phủ ngoài mà bắt vào làm
huyện trong; lại làm khi đánh lóc
mà mang cây gậy mà bị bắt lên
bắt xuống, bỏ hết công chuyện làm
ăn; thậm chí có kẻ làm dól để ngày
mà xin kiếng được cái giải biên
nhân. Nói tóm một câu, thì phương
thức của bọn gian tham, bóc lột dân
xau dằng vạc vẹt cho đầy cái « ùi »
không đầy của họ, không biết
nào là hết. Nay nhưt luật nộp thuế,
thì mỗi người dân chỉ lo nộp đủ số
tiền sưu, lấy biên lai của lý-trưởng
cải, thế là xong, ngoài ra ngày tháng
của mình làm ăn yên lặng, không
ai được dól dól đến, chỉ trừ một
đôi khi có biên phi thường (như
thủy hồng, đạo tác v. v.) thì không kể.
Thế thì cái tệ những nhiễu nột trên
có lẽ hết đi nhiều. Ấy là điều thứ hai.

Đó là nói những việc đã thi hành.
Về các việc yêu cầu. Xem
bài diễn văn của ông Nghị-
trưởng công - biến - bản trong
mấy ngày hội, chúng ta vẫn
đành một mối hy vọng sau này,
duy có một điều mà dân chúng ta
không thể không trách-bý, là :

Có như hiện trạng xã Trung - ỳ
ta gần đây, và xem bài diễn - văn
quan Khâm về đoàn sưu, thì không
có họa gì to cho bằng cái họa truy-đồn
đơn công-sun. Dân chúng ta không
biết Xích - Nga là gì, Xê-Vit là
đâu, song chỉ thấy những giấy
truyền-đơn không nguồn không

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KY HUẾ

Lễ giao cơ

Hôm thứ tư 25 Septembre tại « Monument aux morts » trước trường Quốc-học có lễ giao cơ cho lính khổ xanh. Lễ rất long trọng, có quan Toàn-quyền, quan Khâm-sứ, các quan tây nam dự. Lính khổ xanh các tỉnh cũng đến về Huế đi làm lễ đó.

Ông Đào-duy-Anh bị bắt giam lại

Trưa ngày thứ bảy 28 Septembre 1929 ông Đào-duy-Anh đã bị bắt giam lại tại lao Phở-Thừa.

Sách cấm

Nghị-định quan Khâm-sứ ra ngày 27 Septembre 1929 cấm lưu hành và tàng trữ trong xứ Trung-kỳ quyển « TAM-YÊN DI-HÂN » của ông Nguyễn-văn-Vinh soạn, xuất-bản ở Bến-tre (Nam-kỳ)

gốc kia rải ra khắp nơi. Dân-bình trong xứ rất là khốn khổ. Những kẻ làm quỹ bị lợi đã dành, mà những người quá mồm tương thiện mang ách giữa đảng, cùng bao nhiêu bà con anh em giống họ làng xóm mà những người bị lợi, không khỏi ôm lòng hoang-hải kinh - hoặc, so với cái nạn mô-phu, lại càng xấp mảy. Nay quan Khâm sứ đem tình trạng tuyên-bố ra giữa nghị-trưởng, mà trong dân-viện không thấy ai thưa một câu gì về nỗi oan khuất ấy cho dân chúng ta được thư lòng oán-ức đối chọi. Vẫn biết về các vấn đề chính-trị các ông không quyền tham dự; song quan Khâm sứ để khởi chuyện đó, thì các ông đem cái tình trạng nhân-dân trong xứ phó bày cho chánh-phủ rồi thảnh thơi, tướng chánh phủ cũng vui lòng xem xét. Thế mà các ông lại xem việc đó như việc không dính líu gì, không chịu nói đến, thì dân chúng ta còn trông vào ai nữa? Nhân mỗi năm tưởng đối với kỳ hội này, mà họ thêm mấy lời trách bực như thế tưởng các ông cũng lượng cái khổ tâm cho dân chúng tôi vậy. Một người dân

THANH-HÓA

(THO-XUÂN)

Xét nhà, bắt người

Hôm tháng Aout đây có phải lính về xét nhà ông Lê-lam-Hoà ở Lu-khánh thuộc phủ Thọ-xuân, rồi đưa ông về giam tại lao tỉnh.

Lại người thầy thuốc là Đò-ngọc Nhi ở chữa bệnh cho nhà ông Hòa cũng bị bắt luôn. T. M.

Sau trận bão hôm 6 và 7 Septembre 1929

Mới được tin đích xác về số thuyền bị đắm và số người bị thiệt mạng của mấy làng ở cửa lạch Bạng sau trận bão hôm 6 và 7 Septembre như sau này:

Duxuyên 14 thuyền bị đắm 73 người thiệt mạng	
Bồ đầu 1	5
Sung mấn 2	1
Nam xuân 2	5
Nghi an 2	3
Tổng cộng: 19	87

Sự tổn hại tất cả ước trên vạn rưỡi đồng.

Trong mấy làng đó có làng Duxuyên bị thiệt hại nhiều hơn hết, ước mong quan trên đề ý đến mà giảm định cho dân làng ấy được nhờ.

Việt thường

HÀ-TỈNH

Một người biết

(CAN-LỘC)

Phúc gì vậy?

Ở làng Thanh - Lương về tổng Phò-lưu có Nguyễn-Linh, nghèo khổ, không vườn đất nên hai vợ chồng ra ở gò đất của làng, gần đường, để bán cơm nước kiếm lời nuôi con, đã hai mươi năm nay. Năm nay tên Trịnh-quang-Kỳ và em là Trịnh-quang-Tiền (người trong làng) là con nhà hào phú, có ngôi nhà ở cách quán ấy độ 1km, thấy quán cơm ấy làm có ăn, sợ rằng hưởng hết «phúc» mà đi của mình đi, nên có phả, phả đơn kiện tại huyện. Thế mà quan cũng chấp đơn và giam Nguyễn-Linh đã hơn một tuần lễ rồi. Như thế có phải là

phản phúc? Tự nhiên nó bày ra trên hai cái mà thêm trăm nghìn nghìn kia; ai mà hiểu lắm, có thể trông thấy. Một đoàn tàn dư pháp thực, ngay thẳng mà cũng đứng đắn của Bá-tước làm cho bạn ta còn phải cảm động thay, huống gì là người chung quanh, ai là không lân cận. Nang HẢI-DI-C bèn nói:

Một bên thì thủ đoạn rõ là xuất chúng khác thường, một bên thì lương lương công công bình đẳng, đáng như vậy việc đã gần gần, Phúc-Đại-Trinh-tham lên sinh, cũng không cần phải kiêu nhượng nữa?

Bạn ta mở miệng muốn nói mà không biết nói câu gì, chỉ thấy thối liếm Án-Cần nghĩ ngợi đã khổ, chực lại một bên, xin đem những điều khấn nguyện trong linh hình mới rồi mà phả bừa cho ai nấy nghe.

CHƯƠNG THƠ MƯỜI

Cách qui quyết của nàng nữ-hiệp che mặt

Án-Cần uống nước đá xong

cây giàu mà hiệp khổ nghèo không? Phúc gì vậy? Sao quan không xét cho, lại bắt giam? Yên sơn

QUẢNG-BÌNH

(ROON)

Nên có một nhà bưu điện

Ở Roon là một nơi buôn bán giao thông lâu nay. Mấy năm về trước có nhà giấy thép, rất là tiện lợi, đến khi Nhà nước lập nhà giấy thép ở Ba - đồn thì sở giấy thép Roon bỏ đi. Dân gian lấy làm thất vọng, vì đường tin tức buôn bán rất là chậm trễ. Và lại ở Roon cũng là một nơi tàu bay đậu; một lần tàu bay đậu thì phải vào Ba-đồn mà đánh giấy thép. Năm kia có ông quan Tư-tàu bay nói sẽ xin chánh-phủ lập sở giấy thép ở Roon. Dân chúng tôi có bụng mừng thầm và mong mỏi, song chẳng hiểu vì lẽ gì mà đến nay cũng chưa thấy.

T. N.

QUẢNG-NAM

(ĐAI-LỘC)

Một điều nhùng tệ

Ngày mùng 4 tháng 8 Annam này kỷ giã đi An-diêm về đến Hà-Nha gặp một người, đầu bị khăn che mặt, vừa đi vừa khóc, hỏi thăm thì người ấy nói lại như vậy:

« Tôi là dân An-thành có người chủ ruột tên là Thụy vô sự bị người ta đánh chết, có quan Huyện đến khám và đã bắt thủ phạm về nhà. Hôm qua tôi xuống lấy xin quan xét sự oan cho chủ tôi. Quan dạy rằng: «Mày về làm áo, còn việc chủ mày chết để Quan xét cho». Tôi nghe vậy ra vẻ, mới ra khỏi ngõ nhà, gặp bác thợ Ngu năm tay tôi kéo lại, nói rằng: « Quan sai tao đi nã mìn, mày phải về giam để sáng ngày quan tra xét ». Tôi nghe nói giã, hoảng kinh, xin xô, và mượn người nói giúp mà cũng không được, nên phải đi vô trường. Bác bỏ tôi vô lồng khóa lại, rồi bác bảo tôi đưa 3\$ thời bác tha về. Tôi xin tiền lấy quan, bác nói ông Cầu quán quá không dám cho. May tôi mới mượn được 1\$60 định để làm tuần cho chủ tôi, nay thấy dữ quá, phải cùng cho bác. Tôi có xin lại 1\$ báo ăn cơm về, kéo đường xa, mà bác cũng không cho, nên bây giờ đói quá! khổ quá! »

Những kẻ thủ hạ của quan làm những điều ngang như vậy, không phải là một điều mang tiếng cho quan hay sao? Sao mà quan không lưu tâm đến?

Ái-nhơn

La Société Suerlière de l'Annam à Thach-Ban par Tuy-Hòa demande un bon opérateur dessinateur pour travaux divers et études sur terrains. Inutile de se présenter sans références sérieuses; indiquer solde demandée.

BẮC-KY

HANOI

Hội đồng thường niên

viện Dân biểu

Bắc kỳ

Hội 9 giờ sáng hôm 25 Septembre 1929, viện Nhân dân Đại biểu xứ Bắc kỳ đã họp hội đồng thường niên tại nhà hội quán hội « Khai trí Tiến đức » ở phố hàng Trống.

Đứng giờ quan Thống sứ Robin cùng các quan Tây, Nam đều tới, ông Nghị-trưởng Ng. hữu Cự và ban Trị sự của viện ra đón các ngài. Phương nhạc liền cử bài quốc ca và một đội lính khổ xanh đứng xếp hàng hai bên tả hữu của nhà hội quán bằng súng chào mừng.

Khi các quan an tọa, quan Thống sứ đứng dậy đọc bài diễn văn khai mạc hội đồng.

Thoạt tiên ngài kể lại những sự thiệt hại về trận bão lớn cuối tháng Juillet vừa rồi tại mấy tỉnh miền xuôi như Nam định, Thái bình, Ninh bình và ngài khen ngợi việc chân cứu rất cấp bách tại các nơi. Nhân dịp hôm nay, ngài tỏ lời thăm cảm những người đã có công trong việc giúp đỡ nạn dân.

Rồi ngài nói qua về những công việc đã làm giúp cho sự mở mang của xứ Bắc kỳ này. Ngài muốn xét xem ngài đã làm được việc gì, đã thực hành được điều gì và ngài đọc những điều mà ngài chủ ý nhất là:

« Đặt các trường làng, mở mang cuộc y tế ở dân thôn, chỉnh đốn phép trước bạ điền thổ, sửa sang việc thương chính, cải cách thể lệ quan trường, lập ra hội đồng cổ vấn ».

Sau hết ngài cũng có nói về việc hội kín: Đại khái ngài nói rằng: « Cứ xem những việc mới xảy ra vừa rồi thì biết rằng tuy bề ngoài vẫn yên ổn mà ở trong có những hội kín, tổ chức theo lối cộng sản rồi rình rập việc cách mệnh, mà chủ trương là những kẻ học theo những chủ nghĩa mới ở ngoài về, âm mưu muốn phá hoại cả trật tự trong nước. Xứ Bắc kỳ là một xứ trong những xứ có tình thế hiểm và hăm dọa chủ

nghĩa Moscow, muốn bãi bỏ chế độ tài sản của cá nhân. Cái ý tưởng cộng sản ấy người nào đề ý xem xét thì một ít có thể không tin được.

Lợi đồng dễ bình đã xử xong việc làm rồi sự-trị an trong nước. Nhưng không nghiêm khắc bằng tòa Nam An xử việc này theo luật cũ của nước Việt nam.

Ngài đọc điều khoản 223 luật Gia long như sau này:

« Phạm âm mưu phản loạn, bất cứ người nào có can thiệp vào đây, không kể là đồng phạm hay thủ phạm đều phải tội tử hình. Còn ông cha, con, cháu, anh em cùng những người đồng cư với kẻ phạm tội, không phân biệt là đồng tông hay khác họ, lại cả chú, bác, anh, em người cha, con anh, con em, bất luận là có tên cùng một số dinh hay không, từ 15 tuổi trở lên, dù tàng tặc mặc lòng đều phải tội tử hình quyết ».

Quan Thống-sứ đọc xong thì ông Viện trưởng Nguyễn-hữu-Cự đọc bài diễn - văn đáp lại, đại ý cảm tạ chính phủ đặc ân gia hạn cho dân biểu thêm được một năm nữa và yêu cầu đặt thêm mỗi tỉnh một trường cao đẳng tiểu học mở rộng các trường công nghệ thực hành và cho bằng cấp từ tài bản xứ được ngang với bằng cấp từ tài tây v. v. . . . Sau hết ông cảm ơn quan Toàn quyền, quan Thống sứ đã hết lòng cứu vớt dân bị bão mới rồi; ông có nói qua về vụ Việt nam quốc dân đảng rằng là do bọn thiếu niên phản động làm chứ không phải là ý chung toàn thể cả dân Annam.

(Lược dịch báo F. 1. 25 Septembre)

NAM-KY

SAIGON

Một người Surveillant bị eu-ly giết chết

Hôm thứ bảy vừa rồi (14 Septembre) tại xã Cao-su Hồn-quán có một người Surveillant bị eu-ly thù oán giết chết rồi đem đầu chôn. Sáng hôm sau kêu tên diêm eu-ly thì không thấy người Surveil-

Đầu này là thuốc nhà-buôn, Xuồng biền lên nguồn trái gió đám mưa.

MAO HIỂN NỮ HIỆP

(PHÚC-NHỊ-MA-TU TRINH-THAM-ÂN)

Dịch - giá: XÀ-TÚC-TÔ

36 47

CHƯƠNG THƠ CHÍN

Quốc trạng của ông PHÚC-NHỊ MA-TU

(Tiếp theo)

Bá-tước nghe bạn ta nói những câu vui lòng đắc ý như thế, trong ý lấy làm mừng lắm, thuận miệng tán dương luôn mấy câu: Nhờ bản lãnh cao cường của liên anh, không phải nhờ quân một lính mà bố trí sắp đặt đầu vào đó cả, không sai một nước nào; không những mau chóng thành công mà từ lúc tới đã được gặp tiền sinh rồi, lại ngang đêm đọc, làm cho cái bộ não kinh hoàng hoảng hốt của tôi, lần lần gió bình sóng lặng, ám địa được khỏe khoắn. Hôm

qua lại đây, tôi tự biết lòng tôi thư thái, giống như ông thần chú rì, đã ở trong mà ngắm ngắm an ủy tôi rằng: mấy đấng nưong đưa được cái lang nãi vững oang như thế, sự tình bằng trời, cũng không phải là may mắn, phải lo nghĩ gì mà trong khoảng mai chi, không những xoay sự nguy hiểm sự an mà lại trở đũa họa làm đều phúc nữa. Vì thế nên trong lúc ban ngày, chính mình tôi cũng an nhàn trầm tĩnh, như một người vô sự, tác như hóm qua ngũ giác, nghe trong mình cả sự xúc cả tình thần cũng đều an thịch, không có một chút bất lợi rầm rĩ gì dính vào trong não cả. Không phải tiến-tiến có cái thú đoạn thông thần mà làm cho tôi được ngắm ngắm thag lòng đời trí, biến hóa mau chóng như vậy sao?

Bạn ta được nghe mấy câu cực lực tán dương đó, ngoài miệng vẫn khâm phục, nhưng trong lòng có vẻ vui mừng. Trong lúc đó hai vai sáng cao, lông mày xướng lên,

qua lại đây, tôi tự biết lòng tôi thư thái, giống như ông thần chú rì, đã ở trong mà ngắm ngắm an ủy tôi rằng: mấy đấng nưong đưa được cái lang nãi vững oang như thế, sự tình bằng trời, cũng không phải là may mắn, phải lo nghĩ gì mà trong khoảng mai chi, không những xoay sự nguy hiểm sự an mà lại trở đũa họa làm đều phúc nữa. Vì thế nên trong lúc ban ngày, chính mình tôi cũng an nhàn trầm tĩnh, như một người vô sự, tác như hóm qua ngũ giác, nghe trong mình cả sự xúc cả tình thần cũng đều an thịch, không có một chút bất lợi rầm rĩ gì dính vào trong não cả. Không phải tiến-tiến có cái thú đoạn thông thần mà làm cho tôi được ngắm ngắm thag lòng đời trí, biến hóa mau chóng như vậy sao?

Bạn ta được nghe mấy câu cực lực tán dương đó, ngoài miệng vẫn khâm phục, nhưng trong lòng có vẻ vui mừng. Trong lúc đó hai vai sáng cao, lông mày xướng lên,

qua lại đây, tôi tự biết lòng tôi thư thái, giống như ông thần chú rì, đã ở trong mà ngắm ngắm an ủy tôi rằng: mấy đấng nưong đưa được cái lang nãi vững oang như thế, sự tình bằng trời, cũng không phải là may mắn, phải lo nghĩ gì mà trong khoảng mai chi, không những xoay sự nguy hiểm sự an mà lại trở đũa họa làm đều phúc nữa. Vì thế nên trong lúc ban ngày, chính mình tôi cũng an nhàn trầm tĩnh, như một người vô sự, tác như hóm qua ngũ giác, nghe trong mình cả sự xúc cả tình thần cũng đều an thịch, không có một chút bất lợi rầm rĩ gì dính vào trong não cả. Không phải tiến-tiến có cái thú đoạn thông thần mà làm cho tôi được ngắm ngắm thag lòng đời trí, biến hóa mau chóng như vậy sao?

Bạn ta được nghe mấy câu cực lực tán dương đó, ngoài miệng vẫn khâm phục, nhưng trong lòng có vẻ vui mừng. Trong lúc đó hai vai sáng cao, lông mày xướng lên,

qua lại đây, tôi tự biết lòng tôi thư thái, giống như ông thần chú rì, đã ở trong mà ngắm ngắm an ủy tôi rằng: mấy đấng nưong đưa được cái lang nãi vững oang như thế, sự tình bằng trời, cũng không phải là may mắn, phải lo nghĩ gì mà trong khoảng mai chi, không những xoay sự nguy hiểm sự an mà lại trở đũa họa làm đều phúc nữa. Vì thế nên trong lúc ban ngày, chính mình tôi cũng an nhàn trầm tĩnh, như một người vô sự, tác như hóm qua ngũ giác, nghe trong mình cả sự xúc cả tình thần cũng đều an thịch, không có một chút bất lợi rầm rĩ gì dính vào trong não cả. Không phải tiến-tiến có cái thú đoạn thông thần mà làm cho tôi được ngắm ngắm thag lòng đời trí, biến hóa mau chóng như vậy sao?

Bạn ta được nghe mấy câu cực lực tán dương đó, ngoài miệng vẫn khâm phục, nhưng trong lòng có vẻ vui mừng. Trong lúc đó hai vai sáng cao, lông mày xướng lên,

qua lại đây, tôi tự biết lòng tôi thư thái, giống như ông thần chú rì, đã ở trong mà ngắm ngắm an ủy tôi rằng: mấy đấng nưong đưa được cái lang nãi vững oang như thế, sự tình bằng trời, cũng không phải là may mắn, phải lo nghĩ gì mà trong khoảng mai chi, không những xoay sự nguy hiểm sự an mà lại trở đũa họa làm đều phúc nữa. Vì thế nên trong lúc ban ngày, chính mình tôi cũng an nhàn trầm tĩnh, như một người vô sự, tác như hóm qua ngũ giác, nghe trong mình cả sự xúc cả tình thần cũng đều an thịch, không có một chút bất lợi rầm rĩ gì dính vào trong não cả. Không phải tiến-tiến có cái thú đoạn thông thần mà làm cho tôi được ngắm ngắm thag lòng đời trí, biến hóa mau chóng như vậy sao?

Bạn ta được nghe mấy câu cực lực tán dương đó, ngoài miệng vẫn khâm phục, nhưng trong lòng có vẻ vui mừng. Trong lúc đó hai vai sáng cao, lông mày xướng lên,

(Còn nữa)

